

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **Емануела Иванова Иванова** на тема: „**Възкресението на Иисус Христос – начало на възкресението на мъртвите според Първото послание на св. апостол Павел до коринтяни – 15 гл.**”, представена за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 2.4. „Религия и Теология“ (научна специалност Свещ. Писание на Новия Завет).

Становището е изготвено съобразно решение на Факултетния съвет на Богословски факултет от 28.04.2017 г., протокол № 8, и последваща заповед на Ректора № РД 38-290 от 17.05.2017 г. за участие в състава на научно жури.

Дисертационният труд е в обем от 219 печатни страници, обхващащи съдържание, списък на съкращенията, предговор, увод, три основни глави, заключение и библиография. Използваните източници включват заглавия на български, английски, гръцки, немски и руски език, като научният апарат съдържа 436 бележки под линия. Това недвусмислено говори за добро овладяване на документалната база на изследвания проблем.

Уводът съдържа необходимите компоненти като актуалност на темата, основни цели и задачи на изследователската работа, представяне на общата рамка на труда. Докторантът демонстрира познаване на новите изследвания по темата и ясно очертава теоретичната рамка, която вдъхновява изследователската му работа и в която настоящата дисертация си поставя целта да се впише. Емануела Иванова ясно формулира изследователските си въпроси и обосновава избора на изследователски методи за провеждане на изследването.

Методите на изследване са съобразени с целите на изследването. Те включват историко-критичния анализ (текстова критика, литературна критика, изворова критика, езиков анализ, критика на формите и жанровете, история на преданието, критика на композицията, структурно-лингвистични методи) и задълбочен богословски прочит в перспективата на светоотеческото тълкувателно предание на Православната Църква, които се определят от аспектите на разглежданата тема. Като водещ подход се обособява използването на синхронното и диахронното четене на текста, чрез които да се открият основни богословски аспекти на разглежданата проблематика от съществено значение за разбирането на темата на дисертацията и нейната свързаност с въпроси на литургическото богословие, химнографията и иконографията. Недостатъчно аргументирана обаче е селекцията на авторите, на които Емануела Иванова се позовава за обосноваване на избрания подход от методологическа гледна точка. Независимо от това, трябва да се отбележи, че постигнатото

и реализираното като методология изследване демонстрира съществен напредък и новост в провеждането на изследователска работа. Това представлява лично постижение за докторанта.

Първата глава, „Предчувствия и предобрази на възкресението“, обосновава теоретичната рамка и подхода към темата. Направен е критичен преглед на разбиранията за живота след смъртта в религиите на древен Египет и Месопотамия, като по-специално се обръща внимание на старозаветната представа за възкресението от времето на монархията до следпленната епоха от живота на Израил. Докторантът демонстрира широта на познаването на различните хипотези и съвременни концепции, като умело вплита своя собствен подход. Положителен момент е отбелязването на употребата на старозаветните текстове, касаещи възкресението на мъртвите, в богослужебната практика на Православната Църква.

Втората глава на дисертацията е посветена на исагогическите сведения, свързани с първото послание на св. апостол Павел до вярващите в Коринт. Очертана е реалната ситуация на църквата в Коринт, пред която се изправя апостолът, както и въпросите, които вълнуват коринтските вярващи. Анализите, предложени от докторанта, са задълбочени и аргументирани. Подчертана е връзката на тази по същество исагогическа част от дисертацията със следващата централна глава, което спомага за задълбоченото възприемане на темата за възкресението в богословието на св. апостол Павел.

В Трета глава на дисертацията докторант Емануела Иванова анализира конкретно въпроса за Христовото възкресение като начало на всеобщото възкресение на мъртвите, като се опира на резултатите от предходните глави. Изследването, озаглавено „Евангелие на възкресението“, конкретно засяга сърцевината на дисертационната разработка. Тук докторантът творчески разгръща своята хипотеза и предлага ефективно използване на Преданието на Православната Църква, като основателно подчертава и доказва неговото изключително и надвишаващо времето значение за живота на Православието.

В Заключението се обобщават изводите от реализирането на изследователските задачи, като се извеждат полета за нови изследвания, които биха имали отражение върху съвременното развитие на православната библистика и интегралната ѝ връзка с другите области на православното богословие.

Принципно съм съгласен с формулираните приноси и потвърждавам впечатлението си, че те са резултат на самостоятелна изследователска работа и са лично дело на докторанта.

Представената дисертация показва, че поставените задачи и цели са изпълнени. Текстът е написан на ясен и прецизен език, авторефератът отговаря на научните изисквания, формулираните научни приноси са защитени, налице са и необходимия брой публикации по темата на дисертацията. Има някои стилски, пунктуационни и езикови грешки, които обаче не се отразяват върху правилното разбиране и не нарушават общия добър научен стил на изложение. Искане ми се да вярвам, че в следващи публикации докторантът ще продължи разработките си в указаната посока.

Всичко изложено дотук ми дава основание убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на докторант Емануела Иванова Иванова в професионалното направление 2.4. Религия и Теология.

София, 20.08.2017 г.

Проф. дбн Емил Трайчев Стоянов